

охоплюють широкий спектр тем – від біологічного розмаїття лісів і змін клімату до розвитку сільської місцевості та специфічних потреб країн Центральної та Східної Європи. Робоча програма MCPFE звертає увагу на такі важливі інструменти лісової політики, як національні лісові програми (NFP), критерії та індикатори сталого управління лісами (SFM).

Робоча програма реалізується не тільки країнами – учасниками процесу MCPFE спільно з групою із зв'язків, але і цілим рядом міжнародних організацій та інститутів, які працюють у сфері лісового господарства. Це партнерство підкреслює неординарність, якою вирізняється MCPFE, а саме надання широких можливостей і сприяння ефективній співпраці у сфері лісів та лісового господарства.

Критерії та індикатори сталого управління лісами запроваджуються в рамках кількох міжнародних лісополітичних процесів (див. табл. 1), понад 140 країн беруть участь хоча в одному із перелічених процесів [2]. Окремі країни одночасно приймають участь у кількох процесах: наприклад, Росія – у Пан-європейському і Монреальському – що зумовлено розмаїттям її лісів та розміщенням їх у різних природних зонах. За кількістю залучених країн Пан-європейський процес є найбільшим.

Віденська Конференція (квітень, 2004) прийняла такі резолюції:

- посилення і узгодження діяльності щодо ведення сталого лісового господарства у Європі через міжгалузеве співробітництво і національні лісові програми;
- посилення економічної життєздатності менеджменту сталого лісового господарства в Європі;
- збереження і збагачення соціального і культурного виміру в рамках менеджменту сталого лісового господарства в Європі;
- збереження і збагачення лісового біорозмаїття в Європі;
- кліматичні зміни і менеджмент сталого лісового господарства в Європі.

У прийнятій декларації "Європейські ліси – спільні вигоди, поділена відповідальність" зроблено спробу дати адекватну відповідь на глобальні виклики сучасності [3]. Зокрема, у декларації вказано на необхідність покращення умов для економічної життєздатності сталого управління лісами, підтриманні ролі лісів, лісового господарства і пов'язаних з ним галузей у розвитку сільських поселень та задоволенні вимог урбанізованих територій, попередженні природних небезпек, збільшенні раціонального використання деревини із лісів із сталим управлінням, як відновного і екологічно чистого ресурсу, стимулювання охорони лісів і усунення таких форм стимулювання лісового господарства, які негативно впливають на ліси і їх біорозмаїття, ефективні заходи щодо посилення лісового законодавства і боротьбу із незаконними рубаннями лісів. Наголошено на необхідності адекватного реагування на зміни форм власності на ліси в країнах Центральної і Східної Європи. Особливу увагу звернено на необхідність посилення партнерства у сфері лісової політики на міжнародному і національному рівнях між урядовими, громадськими організаціями і приватним сектором.

Загалом, на нашу думку, роль MCPFE як регіонального процесу глобальної лісової політики зростає, однак ефективність його залежатиме від практичної реалізації прийнятих документів на національному рівні. Для України, зокрема, актуальними завданнями є оновлення лісового законодавства і розробка та впровадження національної лісової програми.

Література

1. Сиякевич І.М. Економіка лісокористування: Підручник. – Львів: ІЗМН, 2000. – С. 402.
2. Castaneda, F. Criteria and indicators for sustainable forest management: international processes, current status and the way ahead. – Unasylva 203, vol. 51, 2000, pp. 34-40.
3. Vienna Living Forest Summit Declaration "European Forests-Common Benefits, Shared Responsibilities". – Fourth Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe; 28-30 April 2003, Vienna, Austria.

УДК 756.035

Проф. Я.М. Ханік¹, д-р техн. наук –
НУ "Львівська політехніка"

ІНТЕГРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНА-БЕЛЬГІЯ

Описано організацію і зміст підготовки висококваліфікованих робітників на прикладі Бельгії.

Prof. Ya.M. Hanyk¹ – National University "Lviv polytechnic"

In the European space on an example Ukraine-Belgium

It is described the organisation and the contents of training of highly skilled workers on an example of Belgium.

Професійно-технічна освіта є однією з ланок професійної освіти і основною формою підготовки висококваліфікованих робітників для різних галузей промисловості. Без робітничих кадрів належної професійної підготовки неможливо реалізувати новітні технології, забезпечувати випуск конкурентноздатної продукції, підняти економіку держави до рівня цивілізованих країн.

Професійно-технічна освіта в країнах Західної Європи характеризується різноманітністю форм і методів навчання, своєрідною структурою і підпорядкованістю, безперервністю тощо.

Є багато спільного між зарубіжними професійно-технічними закладами і аналогічними в Україні, хоча в багатьох питаннях є істотні відмінності. Тісна співпраця між цими закладами, обмін досвідом, навчально-методичними матеріалами, аналіз і запозичення перспективних освітніх технологій сприяє взаємозбагаченню, вдосконаленню і подальшому розвитку форм і методів підготовки робітників високої кваліфікації. Таке творче співробітництво, започатковане, зокрема, між професійно-технічними закладами Львівської області і Бельгії.

Бельгійська професійно-технічна освіта має свої особливості, на які варто звернути увагу. При підготовці спеціалістів в навчальних закладах Бельгії чітко простежується "триєдиний підхід", який формується як єдність розуму, серця і руки. Це означає, що результатом навчально-виховного процесу повинен бути фахівець високої кваліфікації, який одночасно з свідомим громадянином своєї держави, людиною, що глибоко цінує і дотримується високих моральних принципів і, який на практиці може творчо реалізувати свої знання. Особливе місце в цій педагогічній тріаді займає виховання людини, громадянина своєї держави. Спостереження показали, що поставлена мета

¹ головний науковий співробітник ІПППО АПН України (Main scientific employee IPPPC APC of Ukraine)

досягається гуманізацією навчання, прищепленням високих моральних цінностей на базі відповідної світської і релігійної науки, яка в навчальних закладах Бельгії є обов'язковою. Основна мета вивчення Біблії – ознайомлення і засвоєння в певній послідовності духовних принципів і норм співжиття між людьми, чого не може такою мірою дати світська виховна наука, яка в певному розумінні доповнює біблійне навчання, а не входить з ним в протиріччя.

З нашої точки зору, відсутність релігійного виховання безпосередньо в наших навчальних закладах є значним недоліком. Враховуючи недалеке минуле України, існують різні точки зору стосовно основ релігійного навчання в наших закладах освіти, хоча є підстави сподіватись, що здоровий глузд переможе. Адже очевидно, що ніякий вихователь зі своїми, нехай і високими духовними принципами, не може замінити релігійного виховання людини. Дві інші складові названої "тріади" тісно пов'язані в першу, хоча мають свої особливості.

Безпосередньо навчальний процес будується на тісному взаємозв'язку складових другої тріади, яка є реальною основою фахової підготовки учнів; викладач – учень навчальний процес. Дана тріада передбачає високий фаховий рівень викладача, диференційний підхід до навчання, який враховує потенційні можливості і особливості характеру молодшої людини, а також арсенал педагогічних методів, методик, навчальних технологій. Наслідок, що впливав з такого підходу до навчального процесу – неперервність освіти і широка мережа напрямків підготовки кваліфікованого робітника. Професійно-технічні заклади Бельгії дають змогу отримати не тільки робітничу професію, а й при певних досягненнях учня, – продовжити навчання у вищих навчальних закладах. Необхідно зауважити, що і в професійно-технічних закладах України, зокрема Львівської області, є свої здобутки в напрямку розвитку неперервності освіти, диференційованого підходу до навчання з врахуванням здібностей учнів (існує мережа вищих професійних училищ), якими можна поділитись з колегами інших країн.

Істотною особливістю професійно-технічної освіти Бельгії є державна позиція щодо мережі навчальних закладів і забезпечення випускників місцем роботи, яка принципово відрізняється від аналогічної позиції нашої держави. Основний її зміст – максимально можливе залучення учнів шкіл до навчання в закладах профтехосвіти при самостійному їх працевлаштуванні на роботу. При цьому 9 із 10 випускників отримують робоче місце. Позитивним в такому підході є те, що мережа професійно-технічного навчання жорстко не залежить від працевлаштування. Безумовно, вона змінюється якісно, змінюється її внутрішня структура через зміни умов ринку, але відсутнє істотне скорочення навчальних місць.

Друга особливість професійно-технічної освіти Бельгії – концентрація зусиль держави, громадських організацій, церкви, фірм на підготовку висококваліфікованого робітника і свідомого громадянина. Крім держави, значну матеріальну підтримку навчальним закладам надають церква, громадські організації і промислові підприємства, для яких готуються робітники, що дає змогу проводити навчання на сучасній техніці, яка існує на виробництвах і за новітніми технологіями. Необхідно зауважити, що профтехосвіта України має багато спільного з бельгійською, але є й свої особливості. Наші навчальні заклади потребу-

ють оновлення навчальної бази, запровадження нових навчальних технологій, що пов'язано з фінансовими витратами і труднощі в розв'язанні цієї проблеми носять тимчасовий характер. Необхідно проаналізувати державний підхід до профтехосвіти в Бельгії і, по можливості, запозичити все позитивне, що призведе до якісних змін у вітчизняній профтехосвіті, дасть змогу підвищити рівень підготовки робітників. Професійно-технічна освіта України добре інтегрується в Європейську, має свої оригінальні навчально-методичні напрацювання, що можуть бути використані колегами з інших країн. На нашу думку, необхідно приступити до створення спільних координаційних центрів професійно-технічної освіти у Європі з метою вивчення передових навчальних технологій, обміну досвідом у питаннях структурної перебудови навчальних закладів, подальшого удосконалення змісту професійної освіти, що матиме позитивні наслідки і сприятиме підвищенню рівня підготовки робітників високої кваліфікації.

УДК 37.015.6

О.М. Свінцов – Дрогобицький педагогічний університет

ОСВІТА ЯК ПІДСИСТЕМА ВИРОБНИЦТВА ДУХОВНИХ БЛАГ І ПОСЛУГ У СТРУКТУРІ ВИРОБНИЧИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Досліджується роль інформаційно-освітніх знань у формуванні моделей цілеспрямованого мислення досягнення мети трудового процесу у функціонально-історичних типах виробничих економічних системах: доіндустріальних, індустріальних та постіндустріальних.

Ключові слова: інформаційні знання, інформаційно-інтелектуально-інноваційний ресурс розвитку, освітній комплекс, освітня послуга, доіндустріальні, індустріальні та постіндустріальні економічні системи, традиційні, інтелектуальні та квазіінтелектуальні економічні системи.

О.М. Svyntsov – Pedagogical University of Drohobitch

Education As a Subsystem For the Production of Spiritual Goods and Services In the Structure of Productive Economic Systems

The role of informational-educational knowledge in the formation of the models of direct thinking for reaching the labour process aim in the functional-historical types of productive economic systems: preindustrial, industrial and post-industrial, is investigated.

Keywords: informational knowledge, informational-intellectual-innovatory development resource, educational complex, educational service: preindustrial, industrial and post-industrial economic systems, traditional, intellectual and quasiintellectual economic systems.

В історичному аспекті антропо- та соціогенезу процеси трудової діяльності та соціально-економічного розвитку людства здійснювались шляхом вдосконалення методів пізнання об'єктивно існуючого природного речовинно-енергетичного середовища. Принцип пізнання світу людиною розумною за своєю найглибиннішою сутністю є абстрактним, тобто людина від живого спостереження перейшла до абстрактно-символічної думки, а від неї – до практичної діяльності. Людина створила відмінний від природи світ – світ своєї свідомості, у якій відбиття природи в очах людини вперше стало думкою, а звук – словом. Психічно (рефлексивно) самовідображена матеріально-енергетична першооснова – це і є здобуті людиною інформаційні знання про